تأمل

جنگ رمضان هژمونی آمریکا را شکست
لاف زدن‌های مرد دیوانه

دیدگاه

دکترموسی نجفی
استاد علوم سیاسی دانشگاه تهران

۱ «تصویر قدرت» از اعمال «خود قدرت» مؤثرتر است؛ چرا که به ادراک و فهم مخاطب حمله می‌کند. همان‌طور که از اول جنگ رمضان دیدیم، در سخنان ترامپ این جملات مدام تکرار می‌شد: نابودی نظامی ایران، نابودی نیروی دریایی، نابودی نیروی هوایی، تعیین رهبری توسط آمریکا، اولتیماتوم برای باز کردن تنگه هرمز، نابودی صنعت هسته‌ای یا برق، پیروزی سریع و ده‌ها اراجیف و لاف‌های تکراری دیگر.

۲ اما پشت این دروغ‌ها که معمولاً به یک ساعت نکشیده خلافش اثبات می‌شد، یک سناریو نهفته بود؛ سناریویی که از شماتت و افشای دروغگو و حتی تمسخر گوینده‌اش هم مهم‌تر بود و آن، این است که غرب می‌خواهد بگوید این یادت باشد که من قدرتمند هستم و هر کاری بخواهم می‌کنم و توی ایرانی باید جهان سومی و کشوری پیرامونی باقی بمانی!

فهم جنگ رمضان و ادبیات استکباری توهم‌آمیز آن، با یک نظریه و راهبرد استعماری کلان‌تر قابل فهم‌تر است و آن هم معادله «مرکز- پیرامون» است؛ معادله‌ای که انقلاب اسلامی از اول تولد آن را ابطال کرد و الگو قرار گرفتنش، جبهه مقاومت را در منطقه شکل داد.

۳ جنگ رمضان ویژگی آشکار و نمایانش این بود که صدای درهم شکسته شدن ادراک استعمار ذهنی «خود مطلق‌انگاری غرب» را در این ادبیات لاف زدن و خودبزرگ‌بینی نمایان کرد. هر موشک ایرانی که به هدف اصابت کرد و هر ساعتی که تنگه هرمز در اختیار ایران قرار دارد، به‌مثابه دود شدن این «طلسم خودتحقیری شرق» در برابر غرب متجاوز تلقی می‌شود.

شکستن آشکار «معادله مرکز- پیرامون» از سوی ایران در جنگ تحمیلی رمضان، ابرقدرتی جدید در منطقه امپراطوری پارس را نوید داد؛ خشم مرد دیوانه و لاف زدن‌ها و هذیان‌گویی‌هایش هم ریشه در کتمان این واقعیت دارد.

معادلات نانوشته قدرت در ایران امروز

نگاه

دکترسید حسین فخرزارع
استاد فرهنگ‌پژوهی

ایران اکنون در یک گردش تاریخی قرار گرفته که شاید نظیر آن کمتر در تاریخ اسلام پس از دوره پیامبر(ص) وجود داشته است؛ تحولی که در کنار امنیت و استقلال، می‌تواند ایجاد موازنه‌ای جدید در مواجهه با قدرت‌های بین‌المللی باشد.

۱ در جریان جنگ رمضان، مردم حضور مستمر و بی‌نظیری را در میدان از خود نشان داده‌اند؛ حاکمیت نیز در حوزه نظامی، امنیتی و سیاسی، به‌صورت فعال و کنشگرایانه عمل کرده است؛ به علاوه حمایت‌های ملت‌هایی که دهه‌های متمادی تحت سیطره استعمار بوده‌اند اکنون با ایران همنوا شده‌اند؛ مضاف بر این، جغرافیا نیز شدیداً به یاری ایران آمده و اینها، خواهد توانست جامعه را به فراسوی یک هویت جمعی جدید پرتاب کند، به‌طوری که ایران پس از این، به دو مقطع پیش و پس از جنگ رمضان در تاریخ ثبت شود.

۲ ایران در این جنگ نشان داد می‌تواند شریان‌های «اقتصاد» را به دست گیرد. نشان داد در «سیاست»، قدرت، تنها از مسیر سلطه و زور و خشونت به دست نمی‌آید، بلکه آن را انسجام و همبستگی ملت متکی بر ایمان رقم می‌زند. نشان داد «هویت اجتماعی» امت، نقشی مؤثر دارد. نشان داد «الگوهای جامعه‌شناختی» رایج در محافل آکادمیک غربی، هرگز نتوانسته و نمی‌تواند عهده‌دار تبیین‌های واقع‌بینانه جامعه اسلامی باشد.

۳ بنابراین، جدای از سیمای ظاهری جنگی که امروزه با آن مواجهیم، چهره باطن این رویداد از اهمیت صدچندانی برخوردار است که اندیشمندان علوم انسانی لاجرم باید آن را در صورت‌های مختلف و در عرصه‌ها و دانش‌های گوناگون به نمایش گذارند و نشان دهند در ورای تمام معادلات جامعه، هستی‌های زیادی وجود دارد که آنها اصل و تعیین‌کننده‌اند.

آیت‌الله محقق‌داماد خواستار پیگیری جنایات جنگی در مراجع بین‌المللی شد
مسئولیت جامعه جهانی در قبال صلح و عدالت

بازتاب

گروه اندیشه

آیت‌الله دکتر سیدمصطفی محقق‌داماد، استاد حقوق دانشگاه شهید بهشتی و رئیس گروه مطالعات اسلامی فرهنگستان علوم، طی بیانیه‌ای خطاب به کنشگران حقوق بشر جهان، با تأکید بر ضرورت محکومیت اقدامات نظامی آمریکا و رژیم صهیونیستی، خواستار مستندسازی و پیگیری این اقدامات در نهادهای بین‌المللی شد. این بیانیه با استناد به مبانی دینی و اصول حقوق بین‌الملل بشردوستانه، بر مسئولیت اخلاقی و حقوقی جامعه جهانی در برابر نقض کرامت انسانی تأکید می‌کند.

> ضروری است تمام موارد نقض حقوق بشردوستانه، در درجه اول توسط حقوقدانان و نهادهای مدنی محکوم گردد؛ ثانیاً، تمامی این موارد نقض مستند شود و در نهایت، در مراجع بین‌المللی و منطقه‌ای از جمله سازمان ملل، دیوان بین‌المللی کیفری و شورای حقوق بشر مطرح و پیگیری شود

محقق‌داماد در آغاز بیانیه خود با اشاره به تحولات حقوقی پس از جنگ‌های جهانی، این دستاوردها را نقطه عطفی در مسیر تکامل بشریت دانست: «یکی از قلل افتخارات تاریخ تمدن بشری این است که جامعه بشری پس از دو جنگ خانمانسوز جهانی به صلح، دوستی و تنفر از هرگونه خشونت و تحمل تنوع فرهنگ‌ها روآورد. روح اصلی همه این مقررات «شناختن حق برای دیگری» و «کرامت انسانی» است که بالاترین اصل از امتیازات انسان بر سایر موجودات و مخلوقات است.» او با اشاره به تصویب «منشور حقوق بشر جهانی» و کنوانسیون‌های ژنو، این اسناد را نماد تعهد جهانی به صیانت از انسان‌ها در زمان مخاصمات مسلحانه دانست.

این استاد حقوق با برشمردن مصادیق نقض حقوق بشردوستانه، حمله به غیرنظامیان و زیرساخت‌های حیاتی را مغایر با اصول بنیادین حقوق بین‌الملل دانست: «هرگونه حمله به شهروندان خصوصاً زنان و کودکان، افراد غیرنظامی، مناطق و منازل مسکونی، مدارس، دانشگاه‌ها، اماکن مذهبی و تاریخی، بیمارستان‌ها و تأسیسات شهری، ممنوع و نقض حقوق بشردوستانه است.» وی با ابراز تأسف از وقوع چنین اقداماتی، تأکید کرد که این رفتارها نه تنها به ملت ایران، بلکه به اعتبار تمدن بشری آسیب می‌زند: «اعمال مزبور تمامی زحمات و سعی و تلاش‌های انجام شده در قرن اخیر را خط بطلان کشیده و بشر را به ده‌ها قرن قبل یعنی زمان بربریت و توحش برگردانده است.»

این استاد حقوق، در بخش دیگری از بیانیه خود، بر مسئولیت حقوقدانان و نهادهای مدنی در مستندسازی این وقایع تأکید کرده و خواستار پیگیری آن در نهادهای بین‌المللی شد: «ضروری است تمام موارد نقض حقوق بشردوستانه، در درجه اول توسط حقوقدانان و نهادهای مدنی محکوم گردد؛ ثانیاً، تمامی این موارد نقض مستند شود و در نهایت، در مراجع بین‌المللی و منطقه‌ای از جمله سازمان ملل، دیوان بین‌المللی کیفری و شورای حقوق بشر مطرح و پیگیری شود.»

وی همچنین ترور شخصیت‌ها و دانشمندان ایرانی را از منظر عقل عملی و اخلاق انسانی به‌شدت نکوهش کرده و آن را غیرقابل توجیه دانست: «ترور شخصیت‌ها و دانشمندان یک کشور از زشت‌ترین و کریه‌ترین اعمالی است که زشتی آن از بدیهیات عقل عملی است و هیچ انسانی در طول تاریخ این‌گونه کردارها را نمی‌تواند توجیه کند.»

در این بیانیه، نقش رسانه‌ها، هنرمندان و سازمان‌های مردم‌نهاد در افشای نقض حقوق بشر برجسته شده است. محقق‌داماد با اشاره به نمونه‌هایی چون «کشتار دانش‌آموزان مدرسه میناب» و «تخریب کارخانه تولید دارو»، این اقدامات را از مصادیق بارز نقض حقوق بشردوستانه دانست و تأکید کرد: «محکومیت این کشتار و سایر موارد نقض، وظیفه اخلاقی و حرفه‌ای یکایک فعالان مدنی و کنشگران حقوق بشر است.»

این استاد دانشگاه در پایان، با استناد به آموزه‌های قرآنی و روایات اسلامی، از جامعه علمی و اخلاقی جهان خواست تا در برابر این اقدامات سکوت نکنند و برای تحقق عدالت گام بردارند: «ندای مردم مظلوم سرزمین عزیزم را به سمع تمامی ارباب علم و فضیلت و اخلاق در سراسر جهان می‌رسانم و از همه استدعا می‌کنم ارتکاب این اعمال غیرانسانی را محکوم و دست مرتکبین را از قدرت کوتاه نمایند و سرانجام مرتکبین جرایم علیه بشریت را به دیوان بین‌المللی کیفری معرفی و مجازات آنان را مطالبه کنند.»

تحلیل سیدرضا عاملی از جنگ تحمیلی رمضان و پیامدهای آن
تراژدی تمام‌عیار برای اعتبار بین‌المللی آمریکا

نقد و نظر

گروه اندیشه

جنگ تحمیلی آمریکا و رژیم صهیونیستی علیه ایران، نه تنها به اهداف اعلامی خود نرسیده، بلکه به یک تراژدی تمام عیار برای اقتصاد و اعتبار بین‌المللی آمریکا تبدیل شده است؛ تراژدی‌ای که سود آن تنها به جیب کارتل‌های تسلیحاتی و نفتی می‌رود و هزینه سنگین آن بر دوش مالیات‌دهندگان آمریکایی و نسل‌های آینده این کشور باقی می‌ماند.

دکتر سعیدرضا عاملی، استاد ارتباطات دانشگاه تهران، معتقد است تصویری که از میدان جنگ ۴۰ روزه آمریکا و اسرائیل با ایران و تحولات اقتصادی-سیاسی به دست می‌آید، روایتی کاملاً متفاوت از وعده‌های مقامات آمریکایی و صهیونیستی را نشان می‌دهد: «در حالی که ترامپ و نتانیاهو وعده «پیروزی سریع» و «هزینه اندک» این جنگ را می‌دادند، واقعیت میدان جنگ چیز دیگری را نشان داد. در واقع، مردم آمریکا قربانی جنگی برای منافع گروه‌های خاص شدند. این همان حقیقتی است که رسانه‌های جریان اصلی آمریکا سعی در پنهان کردن آن دارند.»

طی یک تناقض آشکار، دونالد ترامپ ادعا می‌کند آمریکا بزرگترین تولیدکننده نفت جهان است: «وقتی قیمت نفت بالا می‌رود، ما پول زیادی حاصل می‌کنیم.» اما او درباره اینکه این «پول زیاد» به جیب چه کسانی می‌رود، سکوت کرده است. دکتر عاملی با استناد به گزارش‌های بین‌المللی، تصریح می‌کند که صنعت نفت آمریکا یکی از نهادهایی است که به پایان فوری جنگ با ایران اصرار می‌ورزد: «صنعت نفت آمریکا در پشت درهای بسته، التماس می‌کند که ترامپ هرچه سریع‌تر بحران را پایان دهد (پولیتیکو، ۲۰۲۶). تحلیلگران پولیتیکو معتقدند، صنعت نفت آمریکا به خوبی می‌داند آمریکا هنوز بشدت به بازار جهانی نفت وابسته است. صنعت نفت به خوبی آگاه است که نفت جنوب غرب آسیا چقدر برایش اهمیت دارد.»

> تجاوز نظامی آمریکا به ایران، برخلاف لفاظی‌های رسانه‌ای، بیش از همه گریبان خود رژیم آمریکا را گرفته است

به این اعتبار، او تجاوز نظامی آمریکا به ایران را یک «فاجعه اقتصادی تمام عیار برای مردم آمریکا» توصیف می‌کند: «تجاوز نظامی آمریکا به ایران، برخلاف لفاظی‌های رسانه‌ای، بیش از همه گریبان خود رژیم آمریکا را گرفته است. تحلیل‌های اقتصادی اولیه نشان می‌دهد که لطمات کوتاه‌مدت به اقتصاد آمریکا چشمگیر و خسارات بلندمدت آن نیز عمیق است. از افزایش ۳۲ درصدی قیمت بنزین در داخل آمریکا (اینوستینگ، ۲۰۲۶) تا سقوط شاخص‌های سهام و افزایش میلیاردها دلاری هزینه‌های نظامی (تولی، ۲۰۲۶)، همگی حاکی از آن است که این جنگ یک فاجعه اقتصادی تمام عیار برای مردم عادی آمریکا بوده است.»

این استاد دانشگاه تهران، ۲۰ فروردین ۱۴۰۵، روز پذیرش شروط ایران برای مذاکره را نقطه عطفی در تعاملات سلطه‌آمیز آمریکا با جهان می‌داند. او تأکید می‌کند که شکست آمریکا در برابر «اراده و همت مردم شریف ایران و قدرت دفاعی جمهوری اسلامی»، در عمل هیمنه پوشالی واشنگتن را برای همیشه فرو ریخت.